

„Застава“ налази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаље на један месец 2 кр. 40 пот. на четврт године 7 круна. Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 2 кр. 98 пот. на четврт године 8 круна 75 пот. За Аустрију и све остале земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петна цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне, а за стран. земље годишње 6 круна 50 пот. Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ
(Вечерњи лист.)

Издање „РАДА“ ДВОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке прете оваких ситних слова.

Уредништво „Заставе“ је у кући г. Ј. Т. Чавића Администрација „Заставе“ налази се у кући, где је Милетићева штампарија у главној ул. бр. 22. Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Рукописе не враћамо.

Поједини вечерњи бројеви стају 10 потура.

Чек-контото 12008.

Политичко завојевање Далмације.

Мало по мало, па ћемо савнати скромне жеље бечке, које их равацињу због Далмације. Истина, ми смо знали, да Беч има сваке своје ријечи другу, коју крије, има сваког дјела друго, које хоће да прикрије. Знамо га, да лице његових дјела према народима, Словенима у првом реду, није лице него тек наличије, а лице му је умотано брижљиво, да га не опазимо.

Тако и сад нешто снује се због Далмације. Обећава јој се 60 милиона круна, да се господарствено подигне, али ива тог обећаног у десетогодишњим обротама дара, стоји политичко освојење Далмације. Тако бар отворено пише „Нова Слободна Преса“, којој не можемо одрећи, да не зна шта хоће Беч.

Значајно је, пише „Преса“, да је Аустрија присјетила се своје обвезе према Далмацији баш онда, кад је Далмација повриједила с безобзирном отвореношћу своју дужност према Аустрији. На ударац песнице ријечке револуције одговара Аустрија расправама о побољшању пловидбе и постављањем комисије за проучавање господарственог придицања Далмације. И признаје бечки лист, да Аустрија до сад много је гријешила и да није звала везати уза се Далмацију ни господарствено ни политички. Али ипак не баца пријекора због тога на Аустрију, него на другу страну. Ипак „Преси“ та небрига за Далмацију не може да никако правда се са мржњом на Аустрију, која, вели, у Далмацији расте из године и годину и која мржња и јест једна заједничка тачка свих странака и народа у Далмацији.

Да „Нова Слободна Преса“ баци паје ска у очи свима, који добро виде, она у поређује одношај јужне Италије према сјеверној са одношајем Далмације према Аустрији. Вели, да су и те јужне покрајине талијанске до вла Бога запуштене, и да је тако обично са покрајинама на периферији државе. Али за то ипак је Италија своје те покрајине умјела политички везати уза се што није случај Аустрије према Далмацији. Далмација је са свим отуђена од Аустрије, вели „Преса“, као да их растављају не неколико уских поморских путева него читави свијетови.

ПОДЛИСТАК.

ПИСМА С ПУТА.

ХП. У Пироту.

(Наставак).

Од дуга времена после ручка, посматрах редом вагоне српскога воза, што је дошао био у Цариброд, да се отуд у 3 сах. крене за Србију. И разматрајући један вагон, прочитах на њему и забележих у своју бележницу ово:

— На 6770 кил. сопствене тежине може се товарити 10,000 кил. Површина 15.9 м?

Ја бележим то, кад ал' жандар пред мене, те смешети се лукаво а пун такта и поштовања:

— Сад сте дошли?

Јок! — рекох. — Ја сам дошао от Софији.

— А? А ја мислим ви сад дошли и чиновник. —

Најзад железничко звоно огласи полазак и машиновођа звижну у пипталици на локомотиви, те воз пође ка српској домини, слободној Србији.

А кад стигосмо од Цариброда на прву српску станицу Суково, неки од путника

Бечки лист ипак навира, нешто тежи не у политичком повонном освајењу Далмације у јевичним приликама далматинским. У Далмацији не знаду немачки, с тога се Далматинци примичу својим једнакојевичним културним срединама. И ту немачки лист потезе због тога на одговорност и штампу у Далмацији и њу криви. Одмах ту додаје, да та штампа тежи к Риму или Цетињу и Загребу или Биограду и све више превлачи своје читаче у круг тамног живота. Била „Idea Italiana“ или „I alpina“, „Jedinstvo“, „Crvena Hrvatska“ или „Дубровник“, — уза све међусобно њихово трвење, које их раставља, ипак су једнако непривјатељски расположени према Аустрији, без икакве симпатије за њу. За „Пресу“ далматинска штампа је као нека својеврсна званична штампа Рима, Цетиња и Бисграда, док према Аустрији је пуна нападаја и поруге.

И ту је „Преси“ крива аустријска влада, што ту покрајинску штампу не умје да завада. Бечком листу конфискације појединих листова у Далмацији јест колико и ништа. Треба узети на око уреднике словина, па их задобити, један дио њих макар, да ублаже писање према Аустрији. (Баш згодно, бечки лист би да се и свих 60 милиона баце на овако политичко освојење, а господарствено придицање је тек у другом реду!). Само један да је такав лист колико би користио, уздише немачка аустријски лист.

Сад „Преса“ прелази и на начин владе у Далмацији. Њој је Далмација, као компшијска земља Балкану, покрајина гдје се даде владати, варавно друкчије него у другим земљама. Пасивност владе крива је, што је и дошло до ријечке револуције, тај пасивитет је право занемарење дужности. У Далмацији не смије се јавно мишљење препустити само себи, нити га изручити штампи као играчку, штампи бесавјесној и необузданим агитаторима, — жалости се „Преса“. Треба сузбити мисли о растави, влада мора унијети тамо мисао противну. Не смије скрштати руку гледати стварање странака међу Србима и Хрватима заражених словенском иредентом. „У Далмацији мора се доиста „владати“ — у старом

одјурше, те као гусенице какве стадоше брати воће са воћака украј зграде.

— Хајд, хајд! — нека их нека! — вели доброћудни старешина станице и смеје се.

— Боже, помислих, тако доброћудан уме бити само Србин.

Још за 15—20 минута и ми стигосмо из Сукова у Пирот.

Пирот је варош од 9000 становника, а Нишава га дели на тихобарски и пазарски крај. Од железнице идући, прво се пређе онај први, па се затим преко гвозденог моста дође у овај други крај. На једном месту види се, како је гвоздена коза на мосту оштећена бугарском бомбом у време српско-бугарског рата, кад су Бугари после тешке и крваве борбе отели били Пирот.

Пирот лежи на равници а окружен је са свих страна висовима и пиротским градићем у својој позадини. Ту су брда и висови: Нишар, Црни Врх, Бабушница, Сардах или Асардах како га Турци зваше крај градића. На Нишару беше битка с Турцима у борби за ослобођење а на помнутим околним висовима су и сад шанчеви и утврђења за случај потребе.

Командир чете, што је у граду, капе-

значењу те ријечи“. Најпре треба пресејти конце, који воде ван монархије, подвезати их и привацити за Аустрију. Душевна и културна веза између Далмације и државе мора се створити, с тога се треба постарати, да престане Далматинац гледати у Аустрији омрзнутог порезист вампира, који га исисава и дави, а да му ништа не дава.

„Душевно и политички тако отуђена земља као што је Далмација, самом господарственом акцијом — не осваја се више!“

Да је то тежак посао, политичко освојење Далмације, зна „Преса“, с тога и удише за повољном политичком — великом — странком и повољном — јаким — штампом.

И послје свега јада и чемера, „Нова Слободна Преса“ све је мисли на једну свела: Политичко освојење Далмације: Треба да послужи господству Аустрије на мору, њеном положају као велесиле и престижа на — Балкану.

Ми смо у што краће извијели главне ставове „Пресина“ чланка. Не треба му тумачења, он је јасан. Писац је чланка барон А. Хлумецки повнат из доба деувизијација Срба, а особито у Дубровнику и Боки.

Једно озбиљно питање.

II.

Са срећеним и уређеним градивом били би већ једном начисто, шта и како има да се обрђива из дотичне наставе па да се успех постигне. То би много више вредило и много већма обезбедило и наше више девојачке школе него она — истину рећи — без законске подлоге издава наредба школског савета, да оне ученице, које нису свј шиле српску вишу девојачку школу, имају да полажу пријемни испит у учитељској школи. То је врло лабава обезбеда наших школа, кад оне иначе не дају гаранције родитељима, да ће државни повереници задовољни бити са овде стеченим знањем њихове деце у погледу мађарског језика. Неиздавајмо само наредбе према својима, него утаничимо већ једном и са државним органима шта се има свр-

тан прве класе, г. Душан Тодоровић, беше добар, те нам показа цео град, за који рече, да нема никакве стратегијске важности, но се чува као старина. А говори се у народу за њега, да је био некад станиште из народних песама познатог војводе Момчила, који је имао и своју црквицу тамо.

Још се види у околини планина Белава, што се протеже крај Суве Планине до Беле Паланке.

На вису Будим-Дол и Бабиној Глави беше жестоких бојева с Турцима за време I и II рата за ослобођење. А на брду Божурову види се утврђење.

У околини Пирота виде се на југу села: Градашница, Извор, Бериловац и Крупац, а на западу испод школске зграде види се село Ђиљан, камо нас је сутрадан по моме доласку пријатељски позивао себи у госте гостољубиви наш учитељски друг Владимир Николић, што нам беше немогуће учинити, јер тај дан дошоше из Ниша у Пирот у походе и 13-рица питомаца српске учитељске школе пакрачке, које је ваљало дочекати и угостити.

Према Цариброду виде се села: Костур, Блато, Расница, Смрдан и Трњале.

шити, а слово закона изрично вели, какав се успех има постићи.

Горе наведена наредба исто је тако половно средство, као и оно друго начелно на ређење школског савета, да сви они учитељски кандидати, којима државни повереник ускрати свој потпис, не могу полагати поправни испит из мађарског језика као до сад у учитељској школи пред нашим изасланицима, већ морају путем министарства сами искати посебно државно поверенство. Ја не могу да замислим већи удар како по ту сироту децу, тако исто и по саму учитељску школу. Шта ће та сирота деца сама себи остављена?! — Ништа, већина не сме ни да иште то посебно поверенство, јер није у стању ни да прозре, да ли заиста више зна него што закон захтева. Међу тим тога је светан сваки од њих, да ако и тој посебној комисији не удовољи, да је изгубио право за свако даље полагање, јер „до цара“ већ не може.

Додуше, у први мах изгледа, да је школски савет имао право, кад је издао ту наредбу, јер друга одељак 6. § а поменутог закона вели: ако државни повереник ускрати некоме свој потпис, има права дотичан учитељски кандидат у року од 30 дана од испита искати од министарства посебно поверенство од 3 члана, који ће га поново испитати да ли одговара захтеву 2. § а у погледу знања мађарског језика. Према томе Школски Савет је тога мњења морао бити, да кад његов повереник онде седи при одспособљењу и увери се, да сваки ученик удовољи томе законском захтеву, онда мора бити задовољан и државни повереник. Даље, да кад он, као врховна автономна власт некога општинског, да он не може више имати с њиме посла. Али то начелно становиште Школског Савета онда би било пуноправно, кад његово одспособљење не би зависило и од државне власти, а кад то међутим зависи и од ње, онда је, по моме мњењу, дужност тога Школског Савета бринути се за ту децу и самих њих ради, а још више ради опстанка учитељских школа, па и ради црквено школских општина. Јер шта значи то посебно министарско поверенство? — На то је најбоље одговорио сам шеф министарског одељења за учитељске школе др. Немењи, да то значи обаврати решење претходног државног повереника. У томе пак учитељски кандидати никад успети неће, јер државна власт у погледу мађарског језика никад неће обаврати шовинистички рад својих органа. Према томе, и опет питам, шта ће та сироти кандидати остављени сами себи? — Ништа, до ли плакати и проклињати све редом и на посетку отићи где на државну учитељску школу и онде поново полагати испит одспособљења из мађарског језика, као што их државни надзорник већ и упућује на то. Тим поступком би пак сасвим уништено било одспособљење наших завода. А шта ће наше учитељске школе тада, ако им се развитлају ученици по државним

Покрај градића тече Граданичка река, на којој има много воденица са по 6—7 витлова. А у самом пиротском рејону испод градића, пиротске Ђуприје чине у њој коже за даљу употребу а на згодним колима за то.

Оног дана, када сам стигао око четири сах. после подне у Пирот, беше у вече на вису у позадини градића војнички концерт, који похидисмо плативши улазницу од 60 пара динарских. А пре концерта ходасмо по вису изнад градића и посматрасмо дивну околину пиротску.

— Каква природа! Нема ти ту праве лепоте, док уметничка рука своје не уради!

Тако отприлике рече једном чувени француски писац Ги Де Мопасан. А ја бих рекао, посматрајући ту и тамо ова српска брда, поља красна и ливаде тучне, те кривудава реке и речице, што кроз њих вијугају, да нема те човечје руке, што би лепше написати могла, од онога, што је божеја рука — природа — овако исписала.

(Свршиће се).

препарандијама и тек само последње године дџу у српску тек само да стек право избора на вероисповедним школама? — Може доћи доба, да постану изашна дољна 2—3 разреда. А да шта ће те црквено школске општине при својим изборима данас? — Живита у вечитим трзавицама и имати вечите привремене учитеље. Па шта ће и тај Школски Савет? — Постаће привремено зло својих привремених учитеља. А шта ли ће јадни српски народ? — Трошита хляде и недогледну привременост.

На основу свега тога, Школски Савет за најветију своју дужност ваља да сматра, да утаничи са државним школским властима обим мађарског наставног градива виших девојачких школа и препарандија у оквиру закона од 1879. год.; да доведе у унутарњу везу наставни план мађарског језика од основне школе све на више; да утаничи дидактичко методички начин обраде тога предмета, те тако да осигура успех те наставе према захтеву 2 § а поменутог закона.

Кад узима све то од државне власти признато „црно на бело“, онда ће имати оружја у руди против сувишног захтева државног повереника, а имаће и обранбени штит са којим ће моћи заштитити оне своје кандидате, којима ускраћен буде потпис. Све догле пак, добро ће бити и по ту сироту децу, и по учитељске школе, а и по општине, да Школски Савет повуче ону своју опасну наредбу, те нека долазе кандидати као и до сада и нека полагају пред нашим поверенством поправни испит од времена на време догод не задовоље државног повереника, односно догод Школски Савет не сврши то спорно питање. Мање ће бити огорчења и мање опасности по и онако саморане наше школе. То би требао да учини Школски Савет тим пре, јер и оно питање око облига и слога са мога одспособљења није још довршио. Неће ли се искрвати Школски Савет у толиким силним спорним питањима особито онде, где нема потпуне реалне подлоге због несрећеног свога наставног плана? Само је она борба успешна, у коју се улази са потпуним оружјем! П.

Политички преглед

Царински рат између Србије и Аустроугарске. Београдски извештач „Мађарорасага“ јавља свом листу ово: Сигурно је да је Енглеска, свог новог посланика Витехеда, који у петак стиже у Београд именовала и својим трговачким изаслаником, који ће одмах склопити са Србијом трговачки провизоријум. Овај ће бити основ за нов трговачки уговор с Енглеском Енглеске капиталисте велике капитале улажу у српске индустријске гране. Талијанска влада допустила је увоз српске марве у своју земљу Главне извозне пијаце биће Бенова и Ливорно. Здравствени искази биће прегледани у талијанском конзулату. Марва ће путовати преко Турске у ватвореним пломбираним вагонима. Четир српска изасланика отпутовали су у Солун, Марзељ, Малту и Египат да проуче тамошње извозне пијаце. Српско жити извозе преко Смедерева Дунавом, даље преко Бугарске у Немачку и Белгију и то са добрим успехом. Цена је жити 11 и 12 франака. Српски камени угаљ извозе за бугарске фабрике. За бугарске железнице укрцавају дневно 80 тона српског каменитог угља.

Даље јављају из Београда, да ће српско немачки уговор, који је лане склопљен проширити са 70 тачака. Немачка је влада већ пристала на то и због тога ће се њен београдски посланик војвода Ратибор вратити ускоро у Београд. Једна већа београдска фирма, добила је из Копенхагаа понуду, да јој недељно хиљаду закланих усолених свиња шаљу за фабрику саламе, тиме ће трећина српског извоза свиња бити осигурана. Краљ Петар је у среду у подне стигао у Београд из рибарске бање.

Рат између Енглеске, Француске и Немачке. Бивши управитељ француске војне школе, генерал Бонал, написао је у

„Еклеру“ читав низ чланака, о рату који је неизбежан и који ће ускоро морати букнути између Енглеске и Немачке, а Француска хтела не хтела загазиће у њега. Ти чланци су тим занимљивији што Бонал није пријатељ Енглеске, већ на против противник њен. Он вели, да је Немачка постала већ врло опасан противник енглеској светској трговини, Енглеска је прегла да што пре скрши тог опасног противника свога Француска дипломатија слаже се са Енглеском. Немачка сматра поравнање између Енглеске и Француске у питању Марока, као напад против себе. Како су Руси поражени код Мукдена, и како је у Русији настао преврат, Немачка нема да се боји Русије, она ће се појавити у Тенгеру и попретити Француској ратом. Иза леђа Француске дићиће се тад Енглеска. Немачка ће се морати повући јер за сад још не сме примати рат с Енглеском, пошто је ова господар на мору и за неколико дана може упропастити немачку трговину на мору. Енглеска је дипломатија потпуно на чисто с тиме, да се данас Немачка још не може мерити с Енглеском и с тога енглеска дипломатија нестрпељиво чека прву згоду да отпочне непријатељства с Немачком. Француска ће тим пре престати уз Енглеску што ће добити Елсас и Лотрингију. Италија заљубав Француске неће се кретати против Енглеске. Аустроугарска војска неће смети да се меша и због Русије и тако ће се рат водити само између Немачке с једне, а Француске и Енглеске с друге стране.

Прилике у Русији Буна у војсци, револуционарни покрети и побуне узимају све више маха. Што се више изричу смртних пресуда, тим као да метежи све више расту. — Државни саветник Ваљецк, извештач „Народни Листи“, саопштава о догађајима у Кронштату ово: Када је јака топовска праска пробудила цара из сна и када му је саопштено, да је букнула буна, цар је око себе искупио oficире, подофицире и војнике семеновске телесне гарде и овако их ословио:

Вами поверавам царицу и моју децу. Сам пак идем у Кронштат. Закуните ми се да ће те их бранити!

Ове цареве речи јако су потресле биле све искупљене и са највећим одушевљењем су се заклели, да ће бранити царицу и децу. Кад је царица дознала шта цар смера, одмах је потражила цара и хтела да га наговори, да остане у Петерхофу. Цар међутим није хтео да послуша царицу: Хоће да ме убију, па добро нека им се жеља испуни. И тако ми је цела ствар већ дозлогрдила. Испунићу своју дужност — рече цар равнодушно.

Царица је тад на колени почела цара молити да не иде. Цар ни тад није хтео да попусти. Царица је отишла тад у децију собу, узела на руке наследника престола, бацала се цару пред ноге и гушећи се сузама, поново га стала преклињати, да одустане од својег смера. Цара је то толико потресло, да је био пренеражен и онесвеснуо. А кад је дошао к себи, кронштатска побуна била је угушена. У дворским круговима говоре само о том догађају и тумаче их на разне начине.

Хрватска и Славонија.

Изврнули му такир.

Буђановци, у месецу јулу. — Из нашег скромног села а и о нашем селу се последње две године доста писало у јавности. Чуло се рђавих гласова, а боље и доста добрих. Наше је село до тог времена мртвим сном спавало, али се хвала Богу из овога дремежа пробудило и код нас се лагано почело све на боље окретати. Истана, при последњем избору није се наше село најбоље понело, но томе је крив ужасан притисак и насиље власти а и деморалисање бирача митом, кашћењем, претњом, парикашом и разним пињем од др. Јована Шевича de Ledohovski, бившег потпредседника водене задруге и чувеног рекордисте у јефтином путовању, те нашег жалосног посланика са оспореним мандатом, који сме још да се хвали да га је народ изабрао а не котарски престојник, пристава, бележници, егзекутори, жандари, сеоски боктери и субаше. Али хвала

Богу није далеко време, када ће се права воља народна манифестирати моћи. Прошло је доба, где ће Новоковић по вишем налогу и из пријатељства према Шивићу а из мржње према проклетим радикалима, за које је јавно рекао, да ће их у његовом котару искоренити, неће више моћи онако по арнаутски са бирачима поступати. Сад је време слободе настало, а надамо се, да ће нова влада мало и са тим пашама разрачунати, који много греха на својој души носе. А и није право да се њине »заслуге« забораве, него нека се достојно, праведно и по заслуги награде. Међу котарским престојницима има њих доста, који су само протекцијом на те положаје дошли вршећи силеџијске налоге према слободоумним грађанима. »Зли« језици говоре, да има и таквих, који нису самостално све државне испите полагали, већ су други место њих кријумчарски то учинили. Та под Ђуеновом владавином свашта се догађало, тако да ће нова влада имати доста посла око расчишћавања у нашој напашеној и измученој домовини.

Један врло повољан знак напретка у нашем селу показао се ове године приливом наше црквене славе о св. Архангелу Гаврилу. Годинама је био др. Јован Шивић, вољом власти наш посланик, позиван на црквену славу. Али већ су лане њих многи били противни да се др. Јов. Шивић позове. Господин посланик је то врло добро знао да га многи не бегенишу, нарочито млађа и отреситија генерација, стога и јест тако и преклане о слави прошао. Али ове године није био позван јер његове пришепетље нису имале смелости, да га лозову а сумњамо да би и смео доћи, јер је био извештен о расположењу наших сељана, који би га дочекали са »живио наприказ«! и другим њему достојним титулама. Штета велика што га не видесмо на слави окруженим бележником, егзекутором и котарским приставом уз асистенцију жандара, који га од љубави народа требају да бране. Тако се овом приликом преврнуо тајир нашем »заслужном« посланику др. Јов. Шивићу и слава се и без њега и његовог кумства срећно одржала. И тако ће и у будуће бити, јер је наше село сито не наситог Јов. Шивића.

Један од млађих бирача

Министар Јосиповић и опет у — „Мађар Со“ у.

Да богме, да је морао одговорити Јосиповић хрватским и српским листовима, који га за његову прву ријеч у »Мађар Со«-у потегосе мало оштрије. Али он је у другој својој ријечи остаје код своје: да су чланови бивше »народне« странке у хрватско-славонском сабору таква чињеница, с којом резолуционаши морају рачунати и фузија с њима да је једина могућност за стварање већине. Још изјављује, да ће он знати свој посао, ако је његова политика лоша или нетактична.

Он пјева исту пјесму, и још се скажује шта ће учинити. Путуј игумане, не старај се за — већину у сабору.

Вести из места и са стране.

Позив на претплату. — 1. августа

отварамо нову месечну претплату на „Заставу“. Цена је на месец дана 2 круне 40 пот. Уједино учтиво умољавамо наше пошт. претплатнике којима крајем јула истиче претплата, да изволе исту за време, за месец август обновити, како не би у шпљању листа до прекидања дошло.

Преображенска забава друштва „Невена“.

Новосадско српско занатлијско певачко друштво „Невен“ приређује у недељу 6. (19) августа 1906. год. у просторијама на паробродској станици преображенску забаву са дилетантском представом, играњом и светском поштом под управом свога ликовоће Ђ. Гајина са овим распоредом: 1. Увертира, свира тамбурашки збор. 2. Мозарт: „Све за род“, пева мушки збор „Невена“. 3. Штос: „Удесу моме“, пева мушки збор „Невена“. 4. Грујић: „Лаку ноћ“, четворопев, певају г. г. С. Живанов, Н. Барачанин, Д. Ђурђев, Г. Латинчић, чланови „Невена“. 5. Зајц: „Три чаше“, пева мушки збор „Невена“. 6. „Женске сузе“, шала у једном чину од Мих. Димића. — Улазна цена од особе 1 К, потпомажући чланови имају бесплатан улазак. Половина чиста прихода намењена је на подизање споменика † коровођи

Морфидису Одело обично. Добровољни прилози прилажу се са захвалношћу на благајници. Забава ће се одржати у случају рђава времена у затвореним просторијама. На забави ће свирати тамбурашки збор В. Јовановића (Швабића).

Швајцарска и социјалистичке бунџије.

Познато је да у Швајцарској велику слободу уживају њени грађани. Па ипак, поред све те ваљда највеће слободе што је држављани могу имати, швајцарској влади су дозлогрдиле стране социјалне бунџије. Прекрјуче су протерали Емила Хаута, уредника социјалног листа „Фолксректа“, за то што је у садашњем страјкачком покрету, држао говоре, који буне социјалисте и драже их на нереди. Хаут, уредник је немачки поданик, и из Немачке је побегао из војске и пребегло у Швајцарску. Осим њега су из Швајцарске протерали 12 немачких, три угарска и 15 талијанских поданика, ради учешћа и буђења социјалиста на демонстрације. У радничком кругу је велика узрујаност због тога.

Заједничка народна свечаност.

Српско певачко друштво „Јавор“, хрватско певачко друштво „Дунав“, гимнастичко друштво „Српски Сокол“ и хрватско друштво за теловежбу, „Сремски Сокол“ у Вуковару приређују у недељу, дана 6. (19) августа 1906. на „Доброј води“ велику заједничку народну свечаност. — Часта добит од ове забаве намењује се подигнућу споменика српском песнику Змају Јовану Јовановићу у Каменици и градњи „Хрватског Дома“ у Вуковару.

Први Едисонов проналазак.

Једне новине доносе вест о Едисоновом првом проналазку. Едисон је већ у својој раној младости доказао своју проналазачку способност. Кад је између Порт Хурона и Фарније, лед који се кренуо покварио кабел, неколико дана нису могле ове суседне вароши да се споразумевају. Едисон, оштрумни проналазач фонографа, који је у то доба био почетник, телеграфиста, помогао је тој невољи тиме, што је усео на железничку локомотиву, те дајући по Морсесовој системи краће и дуже знаке са пштиљком; „Хало, Хурон!“, „Хало, Хурон!“. — И тек у један мах се то звиздање одазове с друге стране. И тако су звиздаљкама, док се није лед расчистио, давани брзојавни знакови — и отправљани телеграми. То је био Едисонов врло прост, али први проналазак.

Руска бастила.

У Лондону је држао једно предавање руски бегунац и револуционар Стародворски, који је 22 године чампо у руској бастили, петропавловској тамници и старој шведској тврђави Шлиселбургу на ушћу Неве. Мађу присутнима био је и принц Крапоткин, који је изјавио, да се овај мученик још не би био докопао слободе, кад не би било садашњег револуционарног покрета, који му је отворио врата тамнице. Понајпре је био осуђен на смрт, но после помиловања на доживотну робију. Но место да је био отпремљен у Сиберију, био је затворен у Петрограду. Ђелија у којој је чампо са својим друговима, била је тик до обале. Код поплава згрнуле су се онамо читаве чете штакора. Једна женска узникиња која је још дојила дете, кад је била осуђена, бдила је дању и ноћу, не би ли очувала дете од тога, да јој га штакори не пождеру. Храна је била недостатна и нечиста. У хлебу су обично били печени швабе. Ко би се потужио, био би бичеван. Но највише је деловало на живце уапшеника непрестани надзор кроз вратна окна. Један од уапшеника полудио је након кратког времена, јер је, како је сам говорио, осећао да му очи, које су непрестано биле у њ' упрте, испијају мозак. Неко се време пред појудним очима надзорниковим сакривао у кутовима собе, но после су ови били заздани тако, да је читаво соба била опет отворена упорним погледима. За првих шест година починише од 48 сужника њих шесторица самоубијство, тројица су од стражара били устрељени у телији, тројица умреше као лудаци, а деветорица подлегоше глади. Полудели били су заједно затворени са здравима, а он сам је био у истој телији година и по с једним поманиталим руским племићем.

Умрла од глади.

Лист „Невјорк Херолд“ доноси вест о једном жалосном случају, који се десило у сред светске вароши Њујорка. На пајаци Мадисон, у оном крају вароши где се многе трговине налазе, могла се по следње недеље видети једна жена болешљива, где погурена седи. Људи су пролазили поред ње, без да се ико на њу осврнуо. На послетку је освоји један трговац. Она му исприча изнемоглим гласом, да већ од две недеље није ту главну пијаци напуштала, само да нађе и измоли од људи храну. Последња три дана није ни мрву хране добила, те је од глади сасвим изнемогла. Трговац је известио полицију;

свакако тек после неколико дана, јер кад је полиција дошла са носилама да је пренесе — баба је била већ међутим умрла од глади.

Радијумска бања.

Прошле године су близу Златног Прага у Чешкој, у св. јоакимдолским уран рудницама наишли на више топлих извора, који садрже у себи радијума. Др. Најсер, лечнички професор у Бечу испитивао је исте изворе и ових дана је објавио успех свога испитивања, којим је утврдио да је та вода у којој има радијума врло лековита, а има ванредан утецај на костобољу, реуматизам и друге живчане болести и севање у згловцима. Ослањајући се на мњење тога научењака, ове године се њих 12 лечило у Јоакимдолу и то са ванредним успехом, услед чега су решили у Јоханисталу да саграде модерно купатило, које ће 300 метара из дубине земљине водити воду у којој има радијума и њоме лечити болеснике.

Број 13 код просвећених народа.

Врло често се и данас догађа, да број од 13 учасника код стола изазива код многога непријатне осећаје и да се кућни бројеви — као н. пр. у Француској — место 13 са 12 а обележавају. Свако дабогме смеши се такој предрасуди. Али у Хановеру, како јавља „Хановерански Курир“, показало се тамошње трамвајско друштво толико празноверно, да је то врло смешно према садашњем ступњу интелигенције. На листи трамвајских вагона нема број 13! У 20. веку не усуђује се једно велико друштво за саобраћај на своје вагоне написати 13 број бојећи се да се публика не би хтела на том вагону возити. И то се не дешава у јужној Африци где Немци шире културу, него баш у самој Немачкој.

Брзојави „Застави“.

Стигли 3 августа.

Званично побијање.

Будимпешта. Новине су поводом рођендана краљева, који ће бити сад у суботу, донеле вести, да ће сви они мнистри, који још нису тајни саветници, као Јуст, бити сада за то именовани. Та вест није истината и такав предлог није нико ни поднео.

Састанак владара.

Кронберг. Састанак немачког цара и енглеског краља био је најордачнији. Загријали су се и пољубили и за тим заједно одвели у Фридрихсхоф. — Лондонски листови одричу том састанку сваки дипломатски значај.

Лондон. „Стандард“ изјављује да при састанку у Кронбергу не може бити ни разговора о каквом споразуму, који би био обавезан за енглески народ. Искључено је, да и предлог у том смислу може бити изнет. Енглеска никад неће пристати да се изведу какве промене у погледу данашњих прилика у Египту.

Прилике у Русији.

Кронштат. Члан думе Овипко стављен је пред ратни суд, јер су у њега нађени нацрти градског утврђења.

Иваковска. У Ивановцима покушали су сељаци да ослободе уапшене. Козаци су пуцали 5 особа је убијено, врло много је рањених.

Прилике у Италији.

Рим. Влада смера да смањи број посланика, исто тако и војску са 12 корпусна на 8.

Бугари против Грка.

Софија. Власти су уапсиле анхилског грчког владикау јер је оптужен да је дражио Грке на отпор против бугарских демонстраната.

Трговина.

БЕЧ, 14. авг. 1906. г. — (Оригинални извештај, са марвеног вапара на св. Марску од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић). На данашњем вапору је било дотерано 6019 комада мађарских и 5708 комада пољских. Свега 11727 комада.

Трговина је била лабава.

Продавало се:

Прима роба	102—104	кр. изнимно 105	кр.
Средња	101—103	„	„
Старе	94—96	„	„
Лакша	96—100	„	„
Сремска	98—102	изнимно	— кр.
Српска	—	„	„
Пољска	88—112	изнимно	116

Натјечај.

„Занатлијском пјевачком и тамбурашком друштву“ на Цетињу потребан је

ХОРОВОЋА

ради поучавања у свирању на тамбуре и у пјевању, свјетовном и црквеном.

Позивају се сви они, који би желели на то мјесто компетовати, да се са својим понудама и условима обрате што скорије потписаној управи.

Цетиње, 23. јула 1906. год.

Управа

занатлијског пјевачког и тамбурашког друштва.

ТРАЖИ СЕ УРЕДНИК

који би био уједно и одговорни уредник, за један српски лист, који излази у једној већој вароши Срема. Лист није политичан него чисто трговачки економски.

Лист је у почетку излажења, стога би почетна плата била скромнија.

Првенство би имале оне понуде, које докажу, да рефлектанти познају и трговачке прилике, да су вешти српском језику, да говоре још мађарски и немачки.

Понуде са сведочењима ваља слати на администрацију „Заставе“ под „Уредник“.

1042 2-2

МОЈУ

КУЋУ

која је у врло добром стању, за сваки рад прикладну, са постојећим зградама у АШАЊИ на најживљем месту налазећу се, а уз исту и

32 јутра земље

најбоље кавоше, продајем из слободне руке под најповољнијим условима.

Озбиљни купци могу се о стању куће и кавоши земљишта најбоље осведочити, ако сами дођу у Ашању дођу.

За цену и услове плаћања ваља се обратити на власника

Радована Јанковића,
у Ашању.

1042 1-8

ЗА МОЈУ

Вршаћу парну машину

ОД 6 КОЊСКИХ СНАГА

треба

ИСПИТАНОГ МАШИНИСТУ

који може одмах да наступи место.

Илија Верховац,
у Митровици.

1033 2-8

ТРАЖИМ СЕБИ САМОСТАЛАН ПРОДАВАЦ

ГОСПОДАРЦУ

интелигентну удову или девојку из добре куће.

Поближе код администрације овог листа.

1059 1-1

Објава.

По закључку идворске црквене скупштине издаваће се црквени велики барт под закуп на 3 или 6 година.

Лицитација ће се држати на Преображеније, 6. августа т. г. после подне у 3 сата у писарници црквене општине.

Лицитацiji се припуштају само они, који су више година ту радњу радили.

Сваки лицитант дужан је од извикане цене 10% пишманлука пре лицитацije председнику у руке положити.

У Идвору, 29. јула 1906.

Жива Белић, Тоша Гргин,
перовођа, председник.

1053 1-2

Натјечај.

На овдашњој српској народној основној школи потребан је један учитељ, Србин православне вјере.

Учитељу је дужност: учити дјецу у прописаној настави поред још једне учитељске снаге, у цркви појати при свим богослужењима, уз припомоћ омладине приређивати св. Савске као и друге забаве. При спровођу са ђацима присуствовати, где ће по могућности награђен бити.

Плата је учитељу годишње 1200 К (хиљаду двије стотине круна), стан, врт, огријев, и 50 К у име путног трошка.

Првенство имају учитељи вјешти ноталном појању и пјевању за које ће према труду бити награђен, а може се о томе и нарочита погодба склопити. Исти ће добити одређену награду овдашње српске народне читаонице ако би и њене забаве приређивао.

Уз молбу имаде се послати:

1. Свједоцбе о свршеним наукама.

2. Свједоцбе о досадањем службовању и владању.

Рок натјечају до 20. августа о. год

У Грачаница (Босна) 27. јула 1906.

Српско православно црквено школски одбор.

Перовођа:

Михаило Дуганија

Предсјелник:

Перо С Иванишевић

1057. 1-3

ПРИМА:

Улоге на књижице по

4%, „недељне улоге“

по уделу 50 потура

недељно са 4%.

Порезу на камату

плаћа сам завод.

511 21-

Основана 1870. године.

СРПСКА ЗАДРУГА

ЗА МЕЂУСОБНО ПОМАГАЊЕ И ШТЕДЉУ

У НОВОМ САДУ,

Ћурчијска улица број 6.

Основана 1870. године.

ИЗДАЈЕ:

Займове на менице, об-

везнице и на непо-

кретно имање под

најповољнијим

условима.

МОЛОВ Сајдлицки прашак

Само прави кад свака кутија и сваки прашак заштитну марку и подпис А. Мола носи.

МОЛОВ САЈДЛИЧКИ ПРАШАК је за оне, који пате од стомака ненадмашно средство, јер јачају стомак и успешно делују на варење и пријатно је средство против ватворене столица, те испред свију других пургава, пилула, гонких вода итд. имаде првенство.

Цена је оригиналној кутији 2 крупе.

Фалшификати се судски прогањају.

Молова Францова ракија са соли

Само прави кад свака боца носи заштитну марку А. Мола и кад је са оловном пломбом ватворења.

МОЛОВА

Францова ракија и со

је особито средство за мавање

код сеовина, зглавкова и при

навебу најбоље кућевно средство,

јер успешно јача мускуле и нерве

Цена је пломб. ориг.

флаши 1 кр 90 пот.

Главно отпранништво од

апотекара

А. МОЛ, ц. и кр. дворски лиферант

БЕЧ, Тухлаубен 9.

У стоварништва провинције треба искати искључиво

препарате А. МОЛ а.

653 8-104

